

DOMSTOLENS DOM
av den 18 MARS 1980*

I mål 52/79

har Tribunal correctionnel i Liège till domstolen gett in en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EEG-fördraget i det mål som pågår vid den nationella domstolen mellan

Procureur du Roi

och

Marc J. V. C. Debauve, Liège,

Paul H. A. G. Denuit, Grez-Doiceau,

Henri J. Ph. M. Lohest, Liège,

SA Coditel, Liège,

Association liégeoise d'électricité (ALE), Liège.

Målsägande:

Fédération nationale du mouvement coopératif féminin A.S.B.L., konsumentorganisation, Bryssel,

Fédération belge des coopératives (Febecoop) A.S.B.L., Bryssel,

Vie féminine A.S.B.L., Bryssel,

Radio-télévision belge de la Communauté française (RTBF), Bryssel,

Françoise Vander Bemden m.fl.

* Rättegångsspråk: franska.

Begäran avser tolkningen av artiklarna 59 och 60 i EEG-fördraget.

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden H. Kutscher, avdelningsordförandena A. O'Keeffe och A. Touffait samt domarna J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, Mackenzie Stuart, G. Bosco, T. Koopmans och O. Due,

generaladvokat: J.-P. Warner,
justitiesekreterare: A. Van Houtte,

meddelar följande

dom

DOMSKÄL

- 1 Genom dom av den 23 februari 1979, som inkom till domstolen den 3 april 1979, har Tribunal correctionnel i Liège, i enlighet med artikel 177 i EEG-fördraget, ställt två frågor om tolkningen av artiklarna 59 och 60 i fördraget i förhållande till vissa problem som gäller sändning av reklam via kabel-TV.
- 2 Dessa frågor ställdes inom ramen för ett brottmål som pågår vid Tribunal de police i Liège mot tre personer, åtalade för överträdelse av ett förbud mot att sända TV-sändningar av reklamkaraktär, och mot två belgiska bolag, i egenskap av civilrättsligt ansvariga för de tre åtalade som är deras anställda. Dessa åtal väcktes efter initiativ av bl.a. tre organisationer som representerar konsumenter respektive kulturella intressen och av ett visst antal fysiska personer som var målsägande vid Tribunal de police. Sedan Tribunal de police frikänt de åtalade och ogillat talan mot de civilrättsligt ansvariga bolagen överklagade de tre organisationerna och vissa av de övriga målsägandena, liksom Ministère public, till Tribunal correctionnel.
- 3 Det framgår av handlingarna att de båda ifrågavarande bolagen, med tillstånd av den belgiska administrationen, tillhandahåller en kabel-TV-tjänst som täcker en del av det belgiska territoriet. TV-mottagare hos dem som abonnerar på denna tjänst är via kabel uppkopplade till en central antenn med särskilda tekniska egenskaper som gör det möjligt att ta in belgiska sänd-

ningar och vissa utländska sändningar, som abonnenten inte alltid skulle kunna ta in med en enskild antenn, och som dessutom förbättrar den bild- och ljudkvalitet som abonnenten mottar.

- 4 Brottmålen avser sändning i Belgien, via det kabel-TV-system som installerats där, av TV-sändningar som sänts av sändare etablerade utanför Belgien, i den mån dessa sändningar innehåller reklaminslag. Den belgiska lagstiftningen förbjuder nationella radio- och TV-sändningsföretag, som har lagligt monopol på sändningar, att sända inslag av reklamkaraktär. Artikel 21 i den kungliga kungörelsen av den 24 december 1966 (Moniteur belge av den 24 januari 1967) förbjuder även sändningar som har reklamkaraktär via kabel-TV.
- 5 Domen om hänskjutande fastslår att kabel-TV-bolagen i praktiken inte har beaktat detta förbud och att de har sänt utländska program utan att klippa bort reklaminslagen, att denna praxis har accepterats av den belgiska regeringen som inte har vidtagit någon sanktion eller dragit in tillståndet och att en stor del av de belgiska TV-tittarna kan ta in de utländska programmen utan hjälp av de anordningar som kabel-TV-bolagen har uppfört.
- 6 Det är mot bakgrund av dessa faktiska omständigheter som Tribunal correctionnel har ställt sina frågor om artiklarna 59 och 60 i fördraget. Den anser att tillämpningen av förbudet i fråga skulle kunna påverka friheten att tillhandahålla tjänster inom gemenskapen. Enligt domstolen får utländska sändningsföretag en betydande del av sina inkomster från den reklam som annonsörerna anförtror dem och förfarandet att klippa bort reklaminslag i Belgien skulle således kunna få dessa annonsörer att begränsa eller upphöra med sin reklam. För övrigt skulle annonsörer inom handel eller industri, som är etablerade i grannländerna, på ett mer begränsat sätt nå den belgiska marknaden som de hittills riktade sina inslag till och där de erbjöd sina tjänster.
- 7 Frågorna som Tribunal correctionnel har ställt lyder enligt följande:
 - "1. Med beaktande av domstolens dom av den 30 april 1974 i mål 155/73, Sacchi, skall artikel 59 i Romfördraget tolkas så att den förbjuder varje nationell reglering som utgör hinder för sändning av reklaminslag via kabel-TV-distributionsbolag även om det är möjligt och lagligt att ta in sådana inslag naturligt inom mottagningsområdena för utländska sändare, särskilt med hänsyn till att:

- a) en sådan reglering skulle innebära diskriminering grundad på den utländska sändarens geografiska placering i det att den endast kan sända reklaminslag inom sitt naturliga mottagningsområde och då dessa områden, på grund av skillnader när det gäller befolkningstäthet kan vara av mycket olika intresse ur reklamsynpunkt,
- b) en sådan reglering medför en inskränkning som är opropor-tionerlig i förhållande till det avsedda syftet då den – dvs. förbudet mot TV-reklam – aldrig kan genomföras fullt ut efter-som det finns naturliga mottagningsområden.

2. Med beaktande av domstolens dom av den 3 december 1974 i mål 33/74, Van Binsbergen, skall artiklarna 59 och 60 i Romfördraget tolkas så att de har direkt effekt med avseende på varje nationell reglering i den mån en sådan reglering inte innebär någon formell diskriminering av den som tillhandahåller tjänster grundad på hans nationalitet eller hemvist (i det föreliggande fallet förbudet att vidare-sända reklaminslag)?”

8 Innan dessa frågor provas skall det erinras om att domstolen redan i sin dom av den 30 april 1974, mål 155/73, Sacchi (Recueil 1974, s. 409) har fastställt att TV-sändningar, inklusive de som är av reklamkaraktär, som sådana omfattas av fördragets bestämmelser om tillhandahållande av tjänster. Det finns ingen anledning att behandla sådana sändningar annorlunda då de sänds via kabel-TV.

9 Det bör dock framhållas att fördragets bestämmelser om friheten att till-handahålla tjänster inte är tillämpliga på verksamheter som till alla väsentliga delar är begränsade till en enda medlemsstat. Det är den nationella domstolen som utifrån de faktiska omständigheterna skall avgöra om detta är fallet. Eftersom Tribunal correctionnel i det här fallet har ansett att det tillhanda-hållande av tjänster som ligger till grund för det åtal som den har att pröva, under de givna omständigheterna, är av sådan natur att det omfattas av fördragets bestämmelser om tillhandahållande av tjänster bör de ställda frågorna provas utifrån detta perspektiv.

10 Den centrala fråga som har ställts av den nationella domstolen syftar till att utröna om artiklarna 59 och 60 i fördraget skall tolkas så att de förbjuder varje nationell reglering som utgör hinder för sändning av reklaminslag via

kabel-TV, förutsatt att en sådan reglering inte gör någon åtskillnad vad gäller sändningarnas ursprung, vilken nationalitet den som tillhandahåller tjänsterna har eller dennes etableringsort.

- 11 Enligt ordalydelsen i artikel 59 första stycket i fördraget skall inskränkningar i friheten att tillhandahålla tjänster inom gemenskapen gradvis avvecklas under övergångstiden för medborgare i gemenskapens medlemsstater. Denna bestämmelse innebär avskaffande av varje diskriminering av den som tillhandahåller en tjänst grundad på hans nationalitet eller på att han är etablerad i en annan medlemsstat än den där tjänsten skall utföras.
- 12 Med hänsyn till vissa tjänsters särskilda natur, såsom sändning och överföring av TV-sändningar, kan det inte anses som oförenligt med fördraget att särskilda krav åläggs de som tillhandahåller tjänster som grundas på tillämpningen av bestämmelser som reglerar viss verksamhet, vilka är berättigade av hänsyn till allmänintresset och som åligger alla personer eller företag etablerade inom den nämnda medlemsstatens territorium, i den mån den som tillhandahåller tjänster och är etablerad i en annan medlemsstat inte där är föremål för liknande reglering.
- 13 Det framgår av den information som domstolen har fått under det nuvarande förfarandet att TV-sändning av reklamslag i de olika medlemsstaterna är föremål för mycket olika rättsregler som sträcker sig från ett nästan absolut förbud, som det som tillämpas i Belgien, till regleringar som innebär mer eller mindre strikta begränsningar och ända till system med stor kommersiell frihet. I avsaknad av harmonisering av de nationella lagarna och mot bakgrund av överväganden av hänsyn till allmänintresset av begränsande regleringar på området, kan tillämpningen av de ifrågasatta lagarna inte anses utgöra en inskränkning i friheten att tillhandahålla tjänster, förutsatt att dessa lagar behandlar varje tjänst på området lika oavsett dess ursprung och oavsett vilken nationalitet eller etableringsort den som tillhandahåller tjänsten har.
- 14 Det är mot bakgrund av dessa överväganden som det är lämpligt att bedöma ett förbud av det slag som den här berörda belgiska lagstiftningen innehåller och som den nationella domstolen hänvisar till. Det är viktigt att framhålla att det förbud att sända reklamslag via kabel-TV, som finns i den tidigare nämnda kungliga kungörelsen, inte kan bedömas isolerat. Det framgår av den belgiska lagstiftningen om radiosändning i dess helhet att detta förbud är en följd av ett förbud för belgiska radiosändningsföretag att sända reklam. Det är även på detta sätt som domen om hänskjutande redogör för den tillämpliga lagstiftningen i det att den anger att det är för att upprätthålla överens-

stämelsen med det system som åläggs de nationella radiosändningsföretagen som den kungliga kungörelsen förbjuder sändning av reklaminslag.

- 15 I avsaknad av harmonisering av de tillämpliga reglerna faller ett förbud av detta slag inom ramen för den behörighet som varje medlemsstat har kvar när det gäller att reglera, begränsa eller till och med helt förbjuda TV-reklam inom sitt territorium av hänsyn till allmänintresset. Detta gäller även då sådana inskränkningar eller förbud också omfattar TV-reklam med ursprung i andra länder, förutsatt att de faktiskt tillämpas på samma sätt när det gäller nationella TV-bolag.
- 16 Svaret på frågan blir således att artiklarna 59 och 60 i fördraget inte förbjuder en nationell reglering som utgör hinder för sändning av reklaminslag via kabel-TV, eller TV-sändning av reklaminslag, förutsatt att denna reglering tillämpas utan åtskillnad oavsett om dessa inslag är av nationellt eller utländskt ursprung och oavsett vilken nationalitet den som tillhandahåller tjänsten har eller dennes etableringsort.
- 17 Med hänsyn till detta svar saknas det anledning att besvara frågan om vilka eventuella följder som den direkta tillämpligheten av artiklarna 59 och 60 i fördraget kan medföra vid en konflikt mellan dessa bestämmelser och den nationella lagstiftningen.
- 18 Den nationella domstolen frågar vidare om en reglering som utgör hinder för sändning av reklaminslag via kabel-TV inte utgör en oproportionerlig åtgärd i förhållande till det avsedda syftet, eftersom förbudet att sända TV-reklam förblir förhållandevis verkningslöst på grund av att det inom den berörda medlemsstaten finns naturliga mottagningsområden för vissa utländska sändare.
- 19 Eftersom sändning via kabel-TV gör det möjligt att sända inom ett större område och innebär en förbättring av genomslagskraften förlorar de inskränkningar eller förbud som en medlemsstat har fastställt när det gäller TV-reklam inom sitt territorium inte sitt berättigande på grund av det faktum att de utländska sändarna även kan tas in på hela det nationella territoriet, eller i vissa delar av detta, utan hjälp av ett kabel-TV-system. Frågan som har ställts skall således besvaras nekande.
- 20 Slutligen vill den nationella domstolen veta om en nationell reglering som utgör hinder för sändning av reklaminslag via kabel-TV innebär diskriminering av de utländska sändarna på grund av det faktum att deras geografiska

placering endast gör det möjligt för dem att säkerställa sändning inom det naturliga mottagningsområdet.

21 I samband med denna fråga hänvisar den nationella domstolen till de rums-
liga begränsningar som gäller för TV-sändningar dels på grund av terrängens
naturliga nivåskillnader och tätortsbebyggelse, dels på grund av den använda
sändningsmetodens tekniska egenskaper. Dessa naturliga och tekniska
förutsättningar medför säkerligen skillnader vad gäller mottagande av TV-
sändningar, mot bakgrund av sambandet mellan sändar- och mottagar-
anordningarnas placering. Sådana skillnader som orsakas av naturliga
fenomen kan dock inte anses utgöra "diskriminering" i den mening som
avses i fördraget, eftersom detta endast inbegriper skillnader i behandling
som är en följd av mänskliga aktiviteter och särskilt åtgärder som har
vidtagits av offentliga myndigheter. Dessutom bör det påpekas att gemen-
skapen, även om den i vissa hänseenden har ingripit för att kompensera
naturliga olikheter, inte har någon skyldighet att vidta åtgärder för att
undanröja skillnader i förhållanden av det slag som den nationella domstolen
hänvisar till.

22 Svaret blir således att en nationell reglering som utgör hinder för sändning
av reklamslag via kabel-TV inte kan anses utgöra en åtgärd som är
oproportionerlig i förhållande till det avsedda syftet, eftersom förbudet i
fråga förblir förhållandevis verkningslöst på grund av att det finns naturliga
mottagningsområden, och den kan inte heller anses utgöra en i fördraget
förbjuden diskriminering av utländska sändare, eftersom deras geografiska
placering endast gör det möjligt för dem att säkerställa sändning inom det
naturliga mottagningsområdet.

Rättegångskostnader

23 De kostnader som har förorsakats Förbundsrepubliken Tysklands regering,
Luxemburgs regering, Förenade kungarikets regering, Frankrikes regering
och Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med
yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i
förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i
beredningen av samma mål, ankommer det på den domstolen att besluta om
rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

– angående de frågor som genom dom av den 23 februari 1979 förts vidare av Tribunal correctionnel i Liège – följande dom:

- 1) **Artiklarna 59 och 60 i EEG-fördraget förbjuder inte en nationell reglering som utgör hinder för sändning av reklaminslag via kabel-TV, eller TV-sändning av reklaminslag, förutsatt att denna reglering tillämpas utan åtskillnad oavsett om dessa inslag är av nationellt eller utländskt ursprung och oavsett vilken nationalitet den som tillhandahåller tjänsten har eller dennes etableringsort.**
- 2) **En nationell reglering som utgör hinder för sändning av reklaminslag via kabel-TV kan inte anses utgöra en åtgärd som är oproportionerlig i förhållande till det avsedda syftet, eftersom förbudet i fråga förblir förhållandevis verkningslöst på grund av att det finns naturliga mottagningsområden, och den kan inte heller anses utgöra en i fördraget förbjuden diskriminering av utländska sändare, eftersom deras geografiska placering endast gör det möjligt för dem att säkerställa sändning inom det naturliga mottagningsområdet.**

Kutscher	O'Keeffe	Touffait	Mertens de Wilmars	Pescatore
Mackenzie Stuart	Bosco	Koopmans	Due	

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 18 mars 1980.

A. Van Houtte
Justitiesekreterare

H. Kutscher
Ordförande